

Nr 45.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring m. m.; given Stockholms slott den 22 januari 1932.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Under punkten 24 av femte huvudtiteln i årets statsverksproposition anmälde jag frågan om beräkning av anslag för nästkommande budgetår till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Jag omnämnde därvid, att pensionsstyrelsen i skrivelse den 28 augusti 1931 beräknat det erforderliga anslagsbeloppet till 48,800,000 kronor, vari inräknats dels 390,000 kronor till täckande av det belopp, varmed statens kostnad för förskottering av landstingens och kommunernas andelar i kostnaden för pensionstillägg och understöd under senare hälften av nästkommande budgetår beräknats komma att överstiga de under senare hälften av innevarande

budgetår lämnade förskotten för motsvarande ändamål, dels ock en summa av 500,000 kronor, som av anslaget skulle ställas till pensionsstyrelsens förfogande för dess sjukvårdande verksamhet.

För egen del fann jag emellertid det erforderliga beloppet kunna beräknas betydligt lägre än pensionsstyrelsen ifrågasatt. Till en början vore — yttrade jag — härutinnan att märka, att pensionsstyrelsen vid uppskattning av den årliga ökningen i totala kostnaden för andra pensionstillägg och understöd än bantillägg nu så till vida avvikit från de antaganden, på vilka anslagsberäkningen för innevarande budgetår grundats, att styrelsen av angivna orsaker icke ansett sig böra för ifrågavarande tid räkna med någon minskning i den årliga ökningen av berörda totalkostnad. Tillräcklig anledning syntes mig emellertid icke föreligga för denna avvikelse från de tidigare antagandena. Med hänsyn därtill ansåg jag det av pensionsstyrelsen beräknade beloppet kunna nedsättas med omkring 300,000 kronor. Vidare fann jag det såsom bidrag av statsmedel till styrelsens sjukvårdande verksamhet avsedda beloppet för nästa budgetår icke böra beräknas högre än det, som för närvarande utgår för ändamålet eller 100,000 kronor.

I detta sammanhang omnämnde jag vidare, att inom socialdepartementet utarbetats ett förslag om sådan ändring i sättet för bestridande av förskott å landstingens och kommunernas andelar i kostnaderna för pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkringslagen, att dessa förskott icke vidare skulle utgå från förevarande anslag eller annat anslag, som belastar skattebudgeten. En dylik ändring skulle medföra, att i anslaget hädanefter icke behövde inräknas något belopp för täckande av ökning i förskotten från ett år till ett annat. Av denna anledning ansåg jag det av pensionsstyrelsen beräknade beloppet kunna reduceras med ungefär 390,000 kronor. För det budgetår, under vilket omläggningen genomfördes, skulle emellertid därutöver vinnas en minskning i anslagsbehovet med det belopp, som efter inbetalning under budgetårets senare hälft av landstingens och kommunernas andelar för nästföregående kalenderår komme att återföras till anslaget utan att motsvaras av kostnader för under ifrågavarande budgetår utgivna nya förskott. Detta belopp kunde, därest omläggningen vidtoges under nästkommande budgetår, beräknas till icke mindre än 7,600,000 kronor. Av antydda skäl tillstyrkte jag en sådan omläggning.

I enlighet med vad sålunda anförts fann jag det erforderliga anslagsbeloppet kunna uppskattas till (48,800,000 — 300,000 — 400,000 — 390,000 — 7,600,000) 40,110,000 kronor, vilket belopp emellertid syntes böra avrundas uppåt till 40,200,000 kronor.

Jag tillade härefter, att utredningen angående sättet för omläggning av förskotteringen av landstingens och kommunernas andelar ännu ej vore fullt slutförd. Olika alternativ kunde i detta avseende tänkas. Jag vore därför icke beredd att för det dåvarande framlägga närmare förslag i detta ämne. Anslaget till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkringslagen borde vid sådant förhållande endast preliminärt be-

räknas i riksstatsförslaget. Den förut angivna minskningen i anslagsbehovet kunde emellertid påräknas, vilket alternativ, som än kunde komma att väljas.

På min hemställan föreslog Kungl. Maj:t under förenämnda punkt av femte huvudtiteln riksdagen att, i avbidan på blivande proposition i ämnet, till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra förslagsanslag av 40,200,000 kronor.

Sedan erforderlig utredning för ståndpunktstagande i förevarande anslagsfråga numera slutförts, anhåller jag att få upptaga densamma till närmare behandling.

Enligt 10 § i lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 bestrides kostnaden för de jämlikt samma lag utgående pensionstilläggen till $\frac{3}{4}$ av staten och till $\frac{1}{4}$ av landstingen och kommunerna. Detsamma gäller i fråga om understöd, som i enlighet med 33 § i nämnda lag utgå till personer, vilka icke erlagt pensionsavgift och alltså icke kunna erhålla pensionstillägg.

Genom lag den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 inbegreps i rätten till understöd enligt 33 § i sistnämnda lag vissa kategorier av personer, som på grund av särskilda övergångsförhållanden ej innefattats under den ursprungliga lagen. Å andra sidan gjordes genom 1915 års lag den inskränkningen i pensionsrätten enligt lagen den 30 juni 1913, att beloppet av pensionstillägg, understöd och ökning därav jämväl för dem, som under åren 1919—1929 förvärvade sådan rätt, bestämdes till 90 i stället för 100 procent av i sistnämnda lag eljest stadgat belopp.

Efter år 1915 hava vidtagits vissa ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring och lagen om övergångsbestämmelser, vilka ändringar medfört ökning av kostnaderna för pensionstillägg och understöd enligt båda de omförmälda lagarna.

Härutinnan tillåter jag mig att hänvisa till den redogörelse, som finnes införd i 1926 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 31, sid. 90).

Anslaget till statens andel i kostnaden för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring har, i enlighet med av pensionsstyrelsen framlagd beräkning, i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptagits med 45,800,000 kronor, varav 100,000 kronor avsetts för styrelsens sjukvårdande verksamhet.

I sin förenämnda skrivelse den 28 augusti 1931 med anslagsberäkning för nästkommande budgetår har *pensionsstyrelsen* hänvisat till en tablå rörande statens andel i utgifterna för pensionstillägg och understöd inklusive s. k. barntillägg, vilken tablå är av följande utseende:

År, resp. budgetår	Ursprung- ligen beräknat belopp	Verkligt belopp	Ökning från före- gående år, resp. budgetår	År, resp. budgetår	Ursprung- ligen beräknat belopp	Verkligt belopp	Ökning från före- gående år, resp. budgetår.
	1,000-tal kr.				1,000-tal kr.		
1914	2,660	1,230	1,230	Transport	142,800	127,380	—
1915	3,600	3,260	2,030	1923/1924	30,220	26,990	—
1916	11,710	11,350	8,090	1924/1925	31,910	28,060	1,070
1917	12,250	12,420	1,070	1925/1926	33,500	31,540	3,480
1918	13,100	12,640	220	1926/1927 ..	34,970	33,710	2,170
1919	15,080	12,820	180	1927/1928	36,400	36,700	2,990
1920	16,220	13,800	980	1928/1929	37,800	38,210	1,510
1921	25,830	22,660	8,860	1929/1930	39,160	40,760	2,550
1922	27,660	24,050	1,390	1930/1931	40,600	43,220	2,460
¹ / ₁ — ³⁰ / _a 1923	14,690	13,150	—	Summa	427,360	406,570	—
Transport	142,800	127,380	—	1931/1932	42,000	—	—
				1932/1933.	43,290	—	—

I kolumnen för ursprungligen beräknat belopp hava upptagits de vid pensionsförsäkringslagens genomförande beräknade beloppen, ökade med belopp, som i samband med senare lagändringar beräknats motsvara beslutad förhöjning av pensionstillägg och understöd samt medgiven utsträckning av pensionsrätten. Rörande de i kolumnen verkligt belopp upptagna siffrorna må anmärkas, att desamma från och med år 1920 icke överensstämja med i anslagsskrivelser före år 1929 upptagna belopp. Orsaken härtill är den, att alltsedan sistnämnda år till grund för uppgifterna lagts dels de verkliga *utbetalade* pensionsbeloppen och ej som tidigare varit fallet i fråga om åren efter 1919 de under respektive år *utanordnade* beloppen, dels pensionsbeloppet för vederbörande budgetår och ej såsom tidigare medeltalet av beloppen för två kalenderår.

Sammanlagda verkliga kostnaderna till och med budgetåret 1930/1931 utgöra alltså 406.57 miljoner kronor, vilket är 20.79 miljoner kronor mindre än det belopp, som angivits såsom det ursprungligen beräknade. Av den verkliga kostnaden hava 47.45 miljoner kronor bestritts genom bidrag och förskott ur pensionsförsäkringsfonden, medan återstoden eller omkring 359 miljoner kronor utgått av i riksstaten uppförda anslag. I detta sammanhang bör nämnas, att summan av för ändamålet beviljade anslag varit väsentligt större än de verkliga utgifterna eller omkring 380 miljoner kronor. Betydande belopp hava således, särskilt under tidigare år, tillförts kassafonden.

Riksstatsanslagens och de därifrån bestridda nettoutgifternas storlek under senare budgetår framgår av följande sammanställning:

Budgetår	Anslag kronor	Nettoutgifter kronor
1928/1929	39,000,000	38,564,151
1929/1930	41,000,000	41,198,555
1930/1931	43,000,000	43,773,058
1931/1932	45,800,000	—

I de i denna sammanställning upptagna beloppen ingå, utom statens andel i kostnaden för pensionstillägg och understöd, jämväl *dels* kostnader för statsbidrag till den sjukvårdande verksamheten, *dels* kostnader för statsbidrag i förekommande fall till den enligt pensionsförsäkringslagen anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkringen, *dels ock* beräknad, respektive verklig kostnadsökning i anledning av den från ifrågavarande anslag hittills bestridda förskotteringen av landstingens och kommunernas andelar i utgifterna för pensionstillägg och understöd, varom mera i det följande.

Pensionsstyrelsen har i sin förevarande skrivelse vidare lämnat vissa sifferuppgifter rörande pensionstillägg och understöd, frånsett barn-tillägg under åren 1921—1930. Av dessa uppgifter må här återgivas följande:

Antal sökande, avrundat till hundratal.

År 1921	29,500	År 1927	41,200
» 1922	40,400	» 1928	41,700
» 1923	38,000	» 1929	41,600
» 1924	35,900	» 1930	41,100
» 1925	36,800	(därav $\frac{1}{1} - \frac{30}{6}$)	20,743)
» 1926	39,500	» 1931 ($\frac{1}{1} - \frac{30}{6}$)	20,629

Antal pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade	Upphörda	Nettoökning	Totalantal vid årets slut
1921	25,180	20,947	4,233	239,450
1922	29,226	23,642	5,584	245,034
1923	33,070	21,799	11,271	256,305
1924	27,298	23,131	4,167	260,472
1925	33,436	23,204	10,232	270,704
1926	36,497	24,065	12,432	283,136
1927	39,720	27,241	12,479	295,615
1928	36,944	25,883	11,061	306,676
1929	37,122	27,031	10,091	316,767
1930	37,337	26,106	11,231	327,998

Årsbelopp av pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade	Upphörda	Ökning i årsbelopp genom jämkning i utgående förmåner	Nettoökning	Utgående pensions-tillägg och understöd vid årets slut
1921	2,694,691	2,545,647	198,974	348,018	28,394,766
1922	3,431,731	2,890,758	260,508	801,481	29,196,247
1923	4,261,470	2,710,927	317,990	1,868,533	31,064,780
1924	3,833,186	2,927,969	353,565	1,258,782	32,323,562
1925	5,183,026	3,021,207	360,931	2,522,750	34,846,312
1926	6,024,122	3,234,593	387,833	3,177,362	38,023,674
1927	6,627,025	3,729,120	440,739	3,338,644	41,362,318
1928	6,285,420	3,654,396	470,104	3,101,128	44,463,446
1929	6,327,408	3,928,426	553,534	2,952,516	47,415,962
1930	6,403,174	3,870,205	459,039	2,992,008	50,407,970

I jämförelse med de motsvarande sifferuppgifter, som i vissa här berörda hänseenden återfinnas i 1931 års statsverksproposition, förete de nu återgivna siffrorna en del avvikelser. I allmänhet bero dessa på smärre korrigeringar på grund av senare inhämtade upplysningar. Större olikhet föreligger emellertid beträffande årsbeloppen av beviljade pensionstillägg och understöd. Anledningen härtill är den, att i de i 1931 års statsverksproposition meddelade siffrorna i detta avseende inräknats nytillkommen kostnad på grund av jämkningar i tidigare meddelade beslut, vilken kostnad i den här återgivna sammanställningen upptagits under särskild rubrik.

Under hänvisning till de sålunda lämnade uppgifterna har pensionsstyrelsen i sin skrivelse särskilt framhållit, hurusom antalet pensionstagare — varmed i detta sammanhang avses personer, som uppbära pensionstillägg eller understöd — under de tre senaste åren ökats med respektive 11,061, 10,091 och 11,231. Den från år 1929 till år 1930 skedda stegringen i totalantalet från 316,767 till 327,998 innebure en ökning med 3.5 procent. I anslutning härtill anför styrelsen, att ökningen i antalet pensioner betydligt överstege den beräknade. Tidigare hade antagits, att antalet pensionstagare skulle stiga i samma proportion som antalet arbetsoförmögna över 16 år ökades. Då sistnämnda ökning utgjort endast omkring 1.25 procent per år, hade alltså den verkliga ökningen i antalet pensionstagare uppgått till inemot tre gånger den beräknade.

Vid beräkning av utgifterna för pensionstillägg och understöd för nästa budgetår har pensionsstyrelsen utgått från att någon minskning i tillströmningen av pensionstagare ännu icke kunde förväntas. Vidare har styrelsen, på sätt skett jämväl vid uppskattningen av motsvarande utgifter för löpande budgetår, bortsett från förändringarna i det årliga retroaktiva pensionsbeloppet, enär dessa förändringar numera saknade all ekonomisk betydelse. Med hänvisning till att enligt de nyss återgivna uppgifterna nettoökningen i kostnaderna för utgående pensionstillägg och understöd, fränsett barnstillägg, utgjort under år 1929 2,952,516 kronor och under år 1930 2,992,008 kronor — i vilken sistnämnda siffra inginge pensioner till något hundratal under året avlidna pensionstagare, som ännu icke hunnit redovisas i styrelsens statistik — har styrelsen ansett sig böra beräkna den årliga ökningen i nämnda kostnader till 2,950,000 kronor.

Beträffande de belopp, som under de sist förflutna fyra budgetåren utbetalats såsom barntillägg, meddelar pensionsstyrelsen följande uppgifter:

Budgetår	Utbetalat belopp kronor
1927/1928	1,923,301
1928/1929	2,110,817
1929/1930	2,306,072
1930/1931	2,523,142

Då enligt dessa uppgifter kostnaderna för barntillägg under vart och ett av de senaste budgetåren ökats med omkring 200,000 kronor, har pensions-

styrelsen räknat med motsvarande ökning jämväl för budgetåren 1931/1932 och 1932/1933.

Pensionsstyrelsen har i följd härav uppskattat ökningen — jämfört med närmast föregående budgetår — i den årliga totalkostnaden för pensions-tillägg för nu löpande och nästa budgetår på följande sätt:

Budgetår	För pensions-tillägg och understöd, fränsett barn-tillägg kronor	För barn-tillägg kronor	Summa kronor
1931/1932	2,950,000	200,000	3,150,000
1932/1933	2,950,000	200,000	3,150,000

Den på staten belöpande delen av kostnadsökningen skulle enligt denna beräkning för vart och ett av nämnda två budgetår utgöra $\frac{3}{4} \times 3,150,000$ eller omkring 2,360,000 kronor.

Med utgångspunkt från den förut återgivna siffran för det verkliga beloppet av statens andel i totalkostnaderna för pensionstillägg och understöd för budgetåret 1930/1931 eller 43,220,000 kronor har pensionsstyrelsen följaktligen för nästa budgetår beräknat denna andel till $(43,220,000 + 2,360,000 + 2,360,000)$ 47,940,000 kronor.

Vid statsanslagets fastställande för budgetåret 1932/1933 bör emellertid enligt styrelsen till det sålunda beräknade beloppet läggas *dels* ett belopp av 390,000 kronor till täckande av ökningen i landstingens och kommunernas av staten förskotterade andelar i kostnaderna för pensionstillägg och understöd, *dels ock* — på av styrelsen närmare angivna, under punkten 25 av femte huvudtiteln i årets statsverksproposition omförmälda skäl — ett belopp av 500,000 kronor för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

Pensionsstyrelsen har alltså föreslagit, att anslagsbeloppet för nästa budgetår måtte upptagas till $(47,940,000 + 390,000 + 500,000)$ 48,830,000 kronor eller i avrundat tal 48,800,000 kronor.

De till pensionsstyrelsens biträde förordnade sakkunniga, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson samt fröken Wedberg, hava förklarat sig instämma i vad styrelsen sålunda anfört och hemställt, herr Kvarnzelius dock med den reservation, att han ansett det för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet avsedda beloppet av statsmedel böra med hänsyn till det rådande statsfinansiella läget beräknas till allenast 100,000 kronor.

Innan jag ingår på bedömande av styrelsens anslagsberäkning, ber jag att få upptaga till behandling den i det föregående berörda frågan om omläggning av sättet för förskottering av landstingens och kommunernas andelar i kostnaderna för pensionstillägg och understöd.

Beträffande utbetalning av dessa tillägg och understöd samt täckandet av landstingens och kommunernas andelar i desamma gäller för närvarande på grund av i administrativ väg meddelade föreskrifter följande:

Utbetalningen av pensionstillägg och understöd verkställes, då fråga ej är om barnstillägg, genom postverkets förmedling å vederbörlig postanstalt. Generalpoststyrelsen rekviderar för varje månad från statskontoret det belopp, som beräknas erforderligt under månaden för utbetalningarnas fullgörande. Statskontoret avför beloppet från femte huvudtitelns förslagsanslag till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Beloppet göres därefter tillgängligt för de olika postanstalterna.

Barnstillägg utbetalas av pensionsstyrelsen. Även de för dessa utbetalningar erforderliga medlen rekvideras från statskontoret och utgå från nyssnämnda förslagsanslag.

Ifrågavarande utbetalningar avse hela de belopp, vilka tillkomma vederbörande pensions- och understödstagare. De andelar i kostnaden för pensionstillägg och understöd, som det åligger landstingen och kommunerna att gälda (en fjärdedel), förskottas alltså av staten, och förskotten utbetalas från samma anslag, varifrån statens andelar utgå.

Efter varje kalenderårs utgång inbetalas till pensionsstyrelsen landstingens och kommunernas andelar i kostnaden för det förflyttna kalenderåret. Beträffande varje *budgetår* inflyter sålunda ersättning för under budgetårets senare hälft utbetalade förskott först under det närmast följande budgetåret. De inbetalade beloppen inlevereras av pensionsstyrelsen till statskontoret och tillgodoföras nyssnämnda anslag.

I en inom socialdepartementet upprättad *promemoria*, dagtecknad den 23 november 1931, anfördes med avseende å omläggning av sättet för förskottering av ifrågavarande andelar bland annat följande:

De på landstingen och kommunerna belöpande, av staten förskottade andelarna i kostnaden för pensionstillägg och understöd för år 1930 synas hava uppgått till över 14 miljoner kronor. Med hänsyn till den fortgående ökningen i utgående pensionstillägg och understöd har man för åren 1931 och 1932 att räkna med än högre belopp. Det anslag till statens kostnad för pensionstillägg och understöd, som beräknats i riksstaten för innevarande budgetår, motsvarar på samma tid belöpande landstings- och kommunandelar till belopp av omkring 15,100,000 kronor.

Så länge ökningen i utgående pensionstillägg och understöd fortfar, måste staten för att kunna fullgöra förskottering av landstingens och kommunernas andelar för varje budgetår höja det för utbetalning av ifrågavarande förmåner avsedda statsanslaget icke blott med vad som motsvarar ökningen i de utgifter för ändamålet, vilka slutligen stanna på statsverket, utan jämväl med belopp, svarande mot ökningen för budgetårets senare hälft i landstingens och kommunernas andelar. Av denna anledning har i anslaget för innevarande budgetår inräknats ett belopp av 375,000 kronor, och pensionsstyrelsen har beräknat, att anslaget borde av samma anledning för nästkommande budgetår höjas med 390,000 kronor.

Av olika skäl, bland vilka särskilt de budgetära äro av beskaffenhet att för närvarande vinna beaktande, synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke förskotteringen med statsmedel av landstingens och kommunernas andelar i ifrågavarande kostnader skulle kunna upphöra och förskotten i stället överflyttas på pensionsförsäkringsfonden. Mot en sådan omläggning skulle visserligen måhända kunna invändas, att då alltsedan år 1914 förskotteringen verkställes genom statsverket, vilket alltså drabbats av de till följd av förskotten uppkommande ränteförlusterna, det kan synas mindre befogat att nu överflytta dessa ränteförluster på pensionsförsäkringsfonden. Om åt denna invändning anses böra tillmätas avgörande betydelse, torde emellertid

kunna ifrågasättas, att statsverket ikläder sig skyldighet att ersätta fonden de räntor, densamma på grund av förskotten komme att gå förlustig.

Om uppgiften att förskottera landstingens och kommunernas andelar i förevarande tillägg och understöd överflyttas från staten till pensionsförsäkringsfonden, synes överflyttningen böra genomföras från och med nästkommande budgetår.

Genom den ifrågasatta omläggningen skulle vinnas, att vid beräkning av statsanslaget till förmånerna i fråga icke behövde tagas hänsyn till inträdande stegring i landstingens och kommunernas kostnader utan allenast till den utgiftsökning, som belöper å statsverket. Därest ränta anses böra erläggas å belopp, som förskotteras av pensionsförsäkringsfonden, måste dock beräknas medel härför.

För det budgetår, med vilket överflyttning av förskotteringen från staten till fonden genomföres, skulle emellertid ernås större utgiftsminskning än som följer av nyss berörda förhållanden. Om överflyttningen sker från och med den 1 juli 1932, behöver statsverket icke under det då ingående budgetåret bestrida några förskott. Men däremot skulle statsverket äga att under loppet av detta budgetår från landstingen och kommunerna uppbära en summa, motsvarande av staten under första halvåret 1932 utbetalade förskott, och alltså utgörande ungefär hälften av den på landsting och kommuner belöpande kostnaden för pensionstillägg och understöd under kalenderåret 1932.

I promemorian berördes härefter närmare sättet för genomförande av den ifrågasatta omläggningen, frågan om den räntefot, varefter eventuell ränta till pensionsförsäkringsfonden borde beräknas, m. m.

Angående storleken av den minskning i eljest erforderligt anslagsbelopp till statens kostnader för pensionstillägg och understöd, som vid omläggningens genomförande skulle kunna beräknas för nästkommande budgetår, anfördes i promemorian, att denna minskning syntes kunna approximativt uppskattas till mellan 7 och 7½ miljoner kronor. Fastställandet av det exakta beloppet förutsatte dels ståndpunktstagande till frågan, huruvida ränta borde erläggas å pensionsförsäkringsfondens förskott, samt beräkning av räntekostnadernas storlek för senare kalenderhalvåret 1932, dels ock närmare utredning rörande huru stor del av kostnaderna för pensionstillägg och understöd under år 1932, som belöpte å första kalenderhalvåret och alltså kunde beräknas komma att under budgetåret 1932/1933 tillgodoföras statsanslaget.

Genom remiss den 26 november 1931 anbefalldes härefter pensionsstyrelsen att — efter hörande av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden och, i den mån så erfordrades, efter samråd med generalpoststyrelsen — avgiva utlåtande över förberörda promemoria och därvid förebringa utredning och förslag i fråga om storleken av det belopp, varmed här ifrågavarande anslag borde för nästkommande budgetår i riksstaten uppföras, därest omläggning av sättet för förskottering av landstingens och kommunernas andelar i kostnaden för pensionstillägg och understöd genomfördes i huvudsaklig överensstämmelse med vad i promemorian ifrågasatts.

Med anledning härav har *pensionsstyrelsen* i utlåtande den 4 december 1931 anført bland annat följande:

Såsom i socialdepartementets promemoria omförmäles, har statsverket att i samband med bestridandet av kostnaderna för pensionstillägg och understöd utlägga jämväl den andel i dessa kostnader, som enligt 10 och 33 §§ i lagen om allmän pensionsförsäkring skall gäldas av landsting och kommuner. Gottgörelse för vad som sålunda under ett kalenderår förskjutits erhåller statsverket först efter ingången av april därpå följande kalenderår, sedan de på landsting och kommuner belöpande andelarna inlevererats. Principiellt sett borde landsting och kommuner gottgöra staten den ränteförlust, som följer av förskotteringen av de på dem belöpande andelarna i pensionstillägg och understöd. Av praktiska skäl har staten emellertid måst påtaga sig ränteförlusten.

I promemorian har nu ifrågasatts, att förskotteringen av landstingens och kommunernas andelar skulle från och med nästa budgetår överflyttas på pensionsförsäkringsfonden. Vid bedömandet av detta förslag måste man hålla i minnet, att enligt den principiella ståndpunkt, som av statsmakterna intogs redan vid fastställande av grunderna för pensionsförsäkringsfondens förvaltning och jämväl senare vidhållits, fonden, som icke är att hänföra till statsmedel i egentlig mening, bör förvaltas med hänsyn till det ändamål, för vilket medlen fonderas, varvid för pensionsförsäkringen främmande synpunkter icke få göra sig gällande (se riksdagens skrivelse den 8 juni 1916, nr 247, och första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande den 17 maj 1923, nr 20). Denna principiella ståndpunkt, som pensionsstyrelsen alltjämt finner riktig, kräver uppenbarligen, att garantier skapas för att pensionsförsäkringsfonden i händelse av den föreslagna omläggningen av förskotts-förfarandet icke utsättes för vare sig ränteförlust eller sådan kapitalförlust, som möjligen kan uppstå till följd av bristande solvens hos dem, som hava att ersätta förskotten. En annan ståndpunkt i detta hänseende skulle för övrigt nödvändiggöra ändring i de av riksdagen godkända grunderna för fondens förvaltning, vilka återfinnas uti av Kungl. Maj:t fastställt reglemente den 17 juni 1916. Enligt dessa grunder äger nämligen fonden bestrida — utöver med avgiftsförsäkringen förenade utgifter samt förvaltningskostnader — endast vissa i § 10 omförmälda kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan. Fondens belastande med förenämnda årliga ränteförlust, vars nuvärde representerar ett avsevärt kapitalbelopp, skulle dessutom vara ägnat att i viss mån rubba de beräkningar, på vilka fondens förpliktelser mot de försäkrade äro grundade.

Under förutsättning att de nämnda garantierna mot förlust för fonden lämnas, finnes från pensionsstyrelsens sida icke något att erinra mot det i promemorian framförda förslaget om överflyttning till pensionsförsäkringsfonden av förskotteringen av ifrågavarande andelar.

Beträffande genomförandet från en dylik utgångspunkt av den ifrågasatta omläggningen synes detta icke komma att medföra några praktiska svårigheter vare sig för pensionsstyrelsen eller — enligt vad som inhämtats från generalpoststyrelsen — för postverket.

Vad angår den föreslagna omläggningens betydelse för beräkning av de årliga anslagsbehoven för bestridande av statens kostnader för pensionstillägg och understöd, får styrelsen, under hänvisning till en av dess försäkringstekniska byrå verkställd, vid skrivelsen såsom bilaga fogad utredning anföra följande. Uti socialdepartementets promemoria har med rätta anförts, att genom det nya systemet skulle vinnas, att vid beräkningen av statsanslaget icke såsom förut behövde tagas hänsyn till den årligen inträdande stegringen i landstingens och kommunernas kostnader utan endast till den utgiftsökning, som belöpte på statsverket. I enlighet med nyss berörda

principiella ståndpunkt bör emellertid, såsom ock i promemorian framhållits, staten ikläda sig ersättning för den ränta, som fonden på grund av förskotten komme att gå förlustig. För att komma verkligheten så nära som möjligt bör räntan beräknas efter den räntefot, som motsvarar medelräntefoten under närmast föregående budgetår å mot normal ränta nyplacerade fondmedel. Medel å anslaget böra sålunda beräknas för bestridande av ränta till fonden å de förskjutna beloppen. Till grund för ränteberäkningen har vid den inom styrelsen verkställda utredningen lagts den räntefot, som efter nuvarande förhållanden skäligen kan antagas komma att motsvara medelräntefoten under innevarande budgetår å mot normal ränta nyplacerade fondmedel, nämligen 5 procent. Om man bortser från själva övergångsåret, torde den summa, varmed anslaget skulle kunna minskas genom att däri ej vidare inräknas årlig utgiftsökning för förskott av landstings- och kommunandelar, i allmänhet komma att understiga räntekostnaden. Att märka är dock att, om någon överföring av förskotten till fonden icke komme till stånd, statsverket likväl i realiteten finge bära denna räntekostnad, ehuru den då icke komme att påverka anslagsbeloppet.

För det budgetår, under vilket överflyttningen av förskotten från staten till fonden genomföres, skulle under alla förhållanden utgiftsminskningen bliva avsevärd. I sin skrivelse den 28 augusti 1931 har pensionsstyrelsen föreslagit, att till statens kostnad för pensionstillägg och understöd måtte för budgetåret 1932/1933 anvisas ett extra förslagsanslag av 48,800,000 kronor. Om den ifrågasatta överflyttningen till fonden av förskotten kommer till stånd, skulle anslaget först och främst kunna minskas med det belopp, som beräknats motsvara ökningen för budgetårets senare hälft av förskotten å landstingens och kommunernas andelar, eller 390,000 kronor. Vidare skulle kunna frändragas det belopp, som enligt förslaget skulle komma att under år 1933 till statsverket utbetalas i ersättning för under första halvåret 1932 utbetalda förskott och som icke längre behöfve tagas i anspråk för dylika utgifter. Detta belopp kan enligt utredningen beräknas utgöra 7,600,000 kronor. Om staten i enlighet med pensionsstyrelsens förslag ikläder sig skyldighet att gottgöra pensionsförsäkringsfonden ränta å förskotten, måste emellertid, såsom förut antytts, räntekostnaden påföras anslaget. Efter en räntefot av 5 procent och enligt approximativ beräkning skulle denna kostnad uppgå till 175,000 kronor. Anslagsbehovet för budgetåret 1932/1933 skulle under angivna förutsättningar utgöra 48,800,000 — 390,000 — 7,600,000 + 175,000 eller i runt tal 41,000,000 kronor.

Vid den inom styrelsen verkställda utredningen har till sist ifrågasatts, att förskotteringen skulle överflyttas till fonden först från och med den 1 januari 1933. I så fall komme statsverket att bestrida förskotten för *hela* kalenderåret 1932 och sålunda uppbära hela det under år 1933 från landsting och kommuner inflytande beloppet. Härigenom skulle först och främst ernås, att kostnaden för räntegottgörelse till fonden icke behöfve belasta anslaget tidigare än för budgetåret 1933/1934 och att sålunda anslagsbehovet för budgetåret 1932/1933 skulle kunna ytterligare minskas med det mot samma räntekostnad svarande beloppet 175,000 kronor. Vidare skulle den approximativa ränteberäkningen lämpligen kunna på visst sätt förenklas. Vid dessa förhållanden finner pensionsstyrelsen övervägande skäl tala för, att den föreslagna omläggningen genomföres först från och med den 1 januari 1933.

Såväl de till styrelsens biträde förordnade sakkunniga herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson samt fröken Wedberg, som även fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden hava förklarat sig biträda styrelsens ståndpunkt i förevarande ärende.

Utlåtande i ärendet har härefter inhämtats av *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som den 14 december 1931 anfört huvudsakligen följande:

I och för lättande av belastningen å riksstaten för budgetåret 1932/1933 synes det fullmäktige lämpligt, att åtgärder vidtagas för att minska förslagsanslaget till statens kostnad för pensionstillägg och understöd. En sådan minskning kan givetvis komma till stånd genom att, på sätt föreslagits, landstingens och kommunernas andelar för framtiden förskottas av pensionsförsäkringsfonden i stället för av statsverket, varvid fonden av de skäl, som anförts av pensionsstyrelsen, bör beredas ersättning för uppkommande ränteförluster. Härav skulle emellertid följa ökat arbete för vederbörande ämbetsverk med beräkning, utbetalning, mottagande och bokföring av räntebeloppen m. m., varjämte riksstaten måste belastas med ett anslag för dessa räntebelopp.

Enligt fullmäktiges mening kan förevarande fråga ordnas på ett vida enklare sätt. I § 43 av gällande reglemente för riksgäldskontoret stadgas att, i händelse statsverkets inkomster skulle visa sig otillräckliga för bestridande av dess utgifter, det åligger riksgäldskontoret att, sedan Kungl. Maj:t på statskontorets anmälan prövat behovet, för dess fyllande tillhandahålla statskontoret det belopp, Kungl. Maj:t för sådant ändamål finner gott bestämma; dock med skyldighet för statskontoret att, så snart statsverkets tillgångar det medgiva, återgälda vad riksgäldskontoret sålunda förskjutit. Då det åligger statskontoret att förskottsvis utbetala de andelar i kostnaden för pensionstillägg och understöd, som landsting och kommuner hava att för visst år gälda, lär det ej möta hinder för statskontoret att, jämlikt berörda stadgande i riksgäldskontorets reglemente, i den mån så kan bli erforderligt för bestridande av ifrågasatt förskott, utverka rätt till kassaförstärkning från riksgäldskontoret. Något anslag å riksstaten för ifrågasatt ändamål blir, om denna utväg anlitas, givetvis för framtiden ej behöfligt, och tillhandahållandet åt statskontoret av de belopp, varom fråga är, kan ej vålla riksgäldskontoret någon olägenhet.

Den sålunda ifrågasatta lösningen av det föreliggande spörsmålet är enligt fullmäktiges mening så mycket lämpligare, som all upplåning för svenska statens räkning i princip bör ombesörjas av riksgäldskontoret i överensstämmelse med den konstitutionella ställning, kontoret intager.

På grund av remiss har vidare *statskontoret* avgivit utlåtande i ärendet den 22 december 1931. Statskontoret anför följande:

En minskning av för budgeten erforderligt anslagsbehov kan givetvis under ett övergångsår åstadkommas genom att pensionsförsäkringsfonden tages i anspråk för förskottering av landstingens och kommunernas andelar i kostnaden för pensionstillägg m. m. På de skäl pensionsstyrelsen anfört bör fonden i så fall erhålla räntegottgörelse, varigenom emellertid uppstår en ökning av anslagsbehovet under de på övergångsåret följande åren. På grund härav och då, såsom fullmäktige i riksgäldskontoret framhållit, en dylik anordning skulle medföra ökat arbete, synas andra utvägar böra sökas för erhållande av den önskade lättnaden i budgeten.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava ansett, att det ej skulle möta hinder för statskontoret att — jämlikt föreskrift i § 43 i reglementet för riksgäldskontoret — i den mån så kunde bli erforderligt för bestridande av nu ifrågasatt förskott för landsting och kommuner, utverka kassaförstärkning från riksgäldskontoret. Statskontoret vill i anledning härav framhålla, att berörda paragraf endast torde avse statsverkets utgifter såsom helhet betraktade och att den i paragrafen anvisade utvägen alltså knappast kan an-

litas i annat fall än då behållningen å statsverkets giroräkning i riksbanken icke är tillfyllest för bestridandet av erforderliga utgifter. Statskontoret anser sig — exempelvis under nuvarande förhållanden, då giroräkningen utvisar en god behållning samt ämbetsverket dessutom till riksgäldskontoret för förvaltning överlämnat 220 miljoner kronor — näppeligen kunna för bestridandet av en viss, förhållandevis mindre utgift vidtaga åtgärder för erhållande av kassaförstärkning.

Enligt statskontorets mening skulle det låta sig göra, att ämbetsverket av omhänderhavda medel bestrede nu ifrågavarande förskott, vilka sedermera givetvis skulle ersättas i den mån landstingens och kommunernas bidrag inflöte. Mot en sådan anordning kan göras den invändningen — en invändning som riktades mot det tidigare allmänt tillämpade förskotts-förfarandet — att utgifterna icke komme till synes i budgeten. Visserligen skulle nu ifrågavarande utbetalningar utgöra förskott för landsting och kommuner, under det att de tidigare vanliga förskotten utgjorde förskott för statsverket självt. Därest emellertid nyssberörda invändning i allt fall anses böra tillmätas betydelse, torde förskotten böra utbetalas från ett särskilt i riksstaten under rubrik: Utgifter för kapitalökning, Fonden för förslag till statsverket, för ändamålet uppfört anslag, anvisat att utgå av lånemedel. Generalpoststyrelsen och pensionsstyrelsen skulle i så fall rekvirera tre fjärdedelar av utgifter för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring från statskontoret samt återstående fjärdedelen från riksgäldskontoret. För undvikande av författningsändringar torde emellertid statskontoret böra anbefallas att verkställa hela utbetalningen och därvid avföra tre fjärdedelar från det för ändamålet å femte huvudtiteln uppförda anslaget samt en fjärdedel från det anslag, som uppfördes under rubrik utgifter för kapitalökning. Ämbetsverket skulle därvid åga att av riksgäldskontoret rekvirera ersättning för utgifter, som avföras å sist angivna anslag, och statskontoret skulle sedermera tillgodoföra riksgäldskontoret de bidragsbelopp, som inflyta från landsting och kommuner. En dylik anordning skulle i sak giva enahanda resultat, som skulle uppstå vid genomförandet av det av fullmäktige i riksgäldskontoret i frågan framställda förslaget.

Slutligen har *riksräkenskapsverket* den 11 januari 1932 avgivit infordrat utlåtande, vari ämbetsverket yttrat följande:

Mot förslaget att icke vidare redovisa statsverkets förskott för landstingens och kommunernas andelar i kostnaden för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring över budgeten har riksräkenskapsverket icke funnit skäl till erinran.

I likhet med fullmäktige i riksgäldskontoret finner riksräkenskapsverket ordnandet av föreliggande fråga enklast kunna ske under den formen, att statskontoret bemyndigas att av omhänderhavda medel förskottsvis utbetala de andelar i kostnaden för berörda pensionstillägg och understöd, som landsting och kommuner hava att gilda.

Med hänsyn till att ifrågavarande utbetalningar icke representera definitiva statsutgifter utan utgöra verkliga förskott, som av landsting och kommuner årligen återbetalas, synes intet hinder möta att redovisa desamma å förskottstitel.

Vad först beträffar den inom socialdepartementet väckta frågan om ändring i sättet för bestridande av förskott å landstingens och kommunernas andelar i kostnaderna för pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkrings-

lagen, har jag redan i statsverkspropositionen angivit min uppfattning om lämpligheten av en omläggning, varigenom ifrågavarande förskott icke vidare skulle utgå från förevarande anslag eller annat anslag, som belastar skattebudgeten. Redan av principiella skäl synes en sådan omläggning vara väl motiverad. Den skulle dessutom medföra vissa budgettekniska och andra praktiska fördelar. Sålunda skulle bland annat vinnas, att vid beräkningen av anslaget för framtiden hänsyn icke behöver, såsom hittills måst ske, tagas till någon del av den ökning i den förskotterade summan, som från ett budgetår till ett annat uppkommer, så länge kostnaderna för pensions-tillägg och understöd äro i stigande. Anslagsbelastningen skulle alltså komma att direkt återspegla de på staten ankommande kostnaderna för de med ifrågavarande anslag avsedda ändamålen. För omläggnings genomförande just nu föreligger ett starkt skäl i den jämväl i statsverkspropositionen angivna omständigheten, att den avsevärda anslagsminskning, som genom omläggnings kan vinnas under ett övergångsår, i nuvarande statsfinansiella läge är av särskild betydelse.

Med avseende å sättet för bestridandet i framtiden av ifrågavarande förskott framkastades i den inom socialdepartementet upprättade promemorian den med hänsyn till förskottens ändamål nära till hands liggande tanken att överflytta förskotteringen till pensionsförsäkringsfonden. Vid en lösning på nämnda väg torde emellertid — såsom i promemorian antytts och i pensionsstyrelsens utlåtande angivits såsom en bestämd förutsättning för styrelsens tillstyrkande av detta förslag — få förutsättas, att fonden erhöle gottgörelse för de genom förskotteringen uppkommande ränteförlusterna. Då härav skulle föranledas ökat arbete med ränteberäkning och bokföring m. m., hava de övriga i ärendet hörda myndigheterna ansett en lösning av frågan böra sökas på annat sätt. För min del vill jag efter övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter biträda sistnämnda uppfattning.

Av de utvägar, som angivits för en omläggning av förskotteringen utan anlitan av pensionsförsäkringsfonden, har jag ansett mig böra förorda det förslag, som går ut på att statskontoret skulle bemyndigas att, utan anlitan av riksstatsanslag, av under händer varande medel verkställa förskottsutbetalning av landstingens och kommunernas andelar i pensionstillägg och understöd. Detta förslag, som alternativt framlagts i statskontorets utlåtande, har tillstyrkts av riksräkenskapsverket. Av utredningen framgår ock, att förslaget i sak väl överensstämmer med den av riksgäldsfullmäktige uttalade meningen. I den mån statskontoret ej förfogar över tillräckliga medel för bestridande av erforderliga utgifter, har ämbetsverket nämligen att i den ordning, som i riksgäldskontorets reglemente föreskrives, utverka rätt till kassaförstärkning från riksgäldskontoret. På sätt riksräkenskapsverket framhållit, läser någon principiell invändning mot att redovisa ifrågavarande utgifter under förskottstitel icke med fog kunna göras, då det här icke — såsom vid det tidigare tillämpade förskottsförfarandet var fallet — är fråga om definitiva statsutgifter utan om verkliga förskott, vilka årligen återbetalas.

En lösning av frågan på denna väg skulle innebära en synnerligen enkel anordning. Generalpoststyrelsen och, i fråga om barnstillägg, pensionsstyrelsen skulle liksom hittills hava att hos statskontoret rekvirera de medel, som erfordras för utbetalning av pensionstillägg och understöd på föreskrivna utbetalningsterminer, men de rekvirerade beloppen skulle av statskontoret utanordnas med endast tre fjärdedelar från riksstatsanslaget, medan den återstående fjärdedelen skulle utanordnas under förskottstitel och sedermera täckas med från landstingen och kommunerna inflytande medel, vilka böra av pensionsstyrelsen inlevereras till statskontoret.

Den omläggning av ifrågavarande förskottering, som jag sålunda förordar, torde böra genomföras från och med den 1 juli 1932. Därest så sker, skulle statskontoret efter den inbetalning av för år 1932 förskottade belopp, som i början av år 1933 äger rum från landsting och kommuner, hava att i första hand gottgöra statsanslaget det belopp, som från detsamma förskottats för första halvåret 1932, medan återstoden av den inbetalade summan skulle tagas i anspråk för täckande av utbetalningar, vilka från och med den 1 juli 1932 ägt rum under förskottstitel.

Den förordade omläggningen kan helt genomföras genom bestämmelser i administrativ väg och synes ej kräva riksdagens medverkan. Den utgör emellertid en viktig faktor vid anslagsberäkningen. Först sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde jag därför få underställa Kungl. Maj:t frågan om utfärdande av för omläggningen erforderliga föreskrifter.

Vid genomförande av den tillstyrkta omläggningen kan, såsom av den föregående utredningen framgår, en minskning i det av pensionsstyrelsen beräknade anslagsbehovet för nästkommande budgetår äga rum dels med 390,000 kronor, motsvarande av styrelsen uppskattad utgiftsökning för bestridande av fortsatta förskott å landstingens och kommunernas andelar i pensionstillägg och understöd, dels ock med 7,600,000 kronor, utgörande det beräknade beloppet av de under budgetåret inflytande inbetalningarna från landsting och kommuner, i vad de avse förskott för första halvåret 1932. Förstnämnda belopp representerar en för framtiden bestående besparing å anslaget, medan det sistnämnda beloppet utgör den under övergångsåret uppkommande tillfälliga minskningen. Sammanlagda anslagsnedsättningen av nu förevarande anledning skulle alltså utgöra 7,990,000 kronor.

Vad härefter angår pensionsstyrelsens anslagsberäkning i övrigt, har man tidigare vid uppskattningen för en kommande budgetperiod av totalkostnaden för pensionstillägg och understöd tillämpat olika beräkningsmetoder. Före år 1930 grundades uppskattningen på en såvitt möjligt noggrann avvägning av alla på kostnaden inverkan faktorer (se härutinnan exempelvis statsverkspropositionen 1929, femte huvudtiteln sid. 86 och följande). I 1930 års statsverksproposition byggde man i stället, i enlighet med förslag av pensionsstyrelsen, på en genomsnittsberäkning av kostnaderna för de tre sistförflutna budgetperioderna. Styrelsen ansåg nämligen att, då antalet nytillkomna pensionstagare och antalet inkomna ansökningar dämera börjat stabiliseras, ett dylikt medeltal kunde läggas till grund för beräkningen, under förutsätt-

ning att därjämte toges hänsyn till vidtagna lagändringar och till folkökningen i vederbörande åldersgrupper. En anledning till denna omläggning torde även hava varit att — ehuru utvecklingen i det stora hela med den tidigare använda, mera komplicerade uppskattningsmetoden låter sig väl beräkna — de särskilda åren sinsemellan kunna förete variationer av tillfällig art, som icke kunna förutberäknas, eller med andra ord att en uppskattning, som bygger på beräkning av var och en av de inverkanse faktorerna, enligt erfarenheten icke för visst år ställer sig tillförlitligare än en mera summarisk uppskattning.

Vid beräkningen av kostnadens storlek för nu löpande budgetår tillämpades i överensstämmelse med pensionsstyrelsens förslag en ännu mera förenklad metod, i det man i fråga om pensionstillägg och understöd, fränsett barn-tillägg, uteslutande tog hänsyn till erfarenheterna från de båda senast förflutna budgetperioderna. Med stöd av dessa erfarenheter antog man, att nettoökningen av kostnaden för dylika tillägg och understöd skulle under den närmaste framtiden för varje budgetår komma att minskas med omkring 100,000 kronor. Nettoökningen beräknades i enlighet härmed för budgetåret 1930/1931 till 2,900,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 till 2,800,000 kronor. Beträffande barntillägg räknade man däremot med en konstant årlig ökning av omkring 200,000 kronor.

Såsom framgår av det föregående, har pensionsstyrelsen även i sin här förevarande framställning grundat beräkningarna på uppgifter angående de senaste årens nettoökning i totalbeloppet av utgående pensionstillägg och understöd. Med hänsyn till nu föreliggande uppgifter bland annat angående ökningen i kostnaderna för pensionstillägg och understöd under år 1930 har styrelsen emellertid nu ansett sig icke böra för den tid, varom här är fråga, räkna med någon minskning i den årliga nettoökningen av totalkostnaden för andra tillägg och understöd än barntillägg. Ökningen har därför, med utgångspunkt från 1930 års siffror, uppskattats till ett tillsvidare konstant belopp av 2,950,000 kronor årligen. Beträffande barntilläggen har styrelsen, liksom vid uppskattningen för innevarande budgetår, räknat med en konstant årlig ökning av 200,000 kronor.

På sätt jag i statsverkspropositionen angivit, finner jag för min del icke tillräcklig anledning föreligga att beträffande kostnaden för andra pensions-tillägg och understöd än barntillägg frångå de antaganden, vilka lades till grund för anslagsberäkningen för innevarande budgetår. Visserligen giva de av pensionsstyrelsen lämnade, i det föregående återgivna uppgifterna vid handen, att nettoökningen för år 1930 stegrats i förhållande till ökningen för år 1929. Emellertid synes den erfarenhet, som sålunda föreligger, omfatta en alltför kort period för att kunna utgöra grundval för någon bestämd slutsats angående kostnadsökningens storlek för den närmaste framtiden. Såsom redan tidigare vid behandlingen av förevarande anslag framhållits, måste man för övrigt alltid räkna med att utgifterna för ett visst budgetår kunna komma att med någon procent överskrida eller understiga de beräknade.

Vad angår barnstilläggen biträder jag däremot pensionsstyrelsens förslag.

Med den uppfattning, jag sålunda angivit, beräknar jag ökningen i den årliga totalkostnaden för pensionstillägg och understöd, fränsett barnstillägg, för innevarande budgetår till (2,800,000 + 200,000) 3,000,000 kronor och för nästkommande budgetår till (2,700,000 + 200,000) 2,900,000 kronor. Sammanlagda ökningen för dessa båda budgetår skulle alltså utgöra 5,900,000 kronor, varav den på staten belöpande delen skulle utgöra ($\frac{3}{4} \times 5,900,000$) 4,425,000 kronor. Med utgångspunkt från det av pensionsstyrelsen angivna verkliga beloppet av statens andel för budgetåret 1930/1931 eller 43,220,000 kronor kan följaktligen för nästa budgetår denna andel beräknas till (43,220,000 + 4,425,000) 47,645,000 kronor. Detta belopp innebär en nedsättning i förhållande till pensionsstyrelsens beräkning av i runt tal 300,000 kronor.

Vad härefter angår storleken av det belopp, som bör inräknas i förevarande anslag såsom bidrag av statsmedel till pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet, har jag i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, punkten 25) angivit de skäl, på vilka jag anser detta belopp böra liksom för innevarande budgetår begränsas till 100,000 kronor. Av denna anledning förordar jag en nedsättning i det av pensionsstyrelsen beräknade anslagsbeloppet med 400,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda i skilda hänseenden tillstyrkt skulle det av pensionsstyrelsen beräknade anslagsbeloppet, 48,800,000 kronor, kunna minskas med (7,990,000 + 300,000 + 400,000) 8,690,000 kronor till 40,110,000 kronor. Av försiktighetsskäl torde emellertid detta belopp, i enlighet med den i statsverkspropositionen framlagda preliminära uppskattningen, böra avrundas uppåt till 40,200,000 kronor.

I det sålunda beräknade anslagsbeloppet torde även kunna ingå statens utgifter för den jämlikt pensionsförsäkringslagen anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkringen. Såsom i fjolårets statsverksproposition framhölls, vill det visserligen synas, som om denna försäkring efter de år 1927 vidtagna ändringarna i grunderna för densamma vore stadd i en ganska hastig utveckling. Då statens bidrag utgår först när rätt till pension inträder, torde emellertid tills vidare något särskilt anslagsbelopp icke behöva beräknas för statsbidragen i fråga.

Såsom av det anförda torde framgå, har jag vid bedömandet av förevarande anslagsfråga utgått från att några sakliga ändringar beträffande pensionsförsäkringen icke för närvarande böra vidtagas. Jag har visserligen haft under övervägande, huruvida med hänsyn till den statsfinansiella situationen någon ytterligare inskränkning, utöver den år 1927 vidtagna, i rätten till retroaktiv utbetalning av pensionstillägg och understöd borde företagas, men tillräckliga skäl för en lagändring i detta avseende hava synts mig icke för närvarande föreligga.

Under återopande av vad jag i det föregående anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Kungl. Maj:ts proposition nr 45.

dels till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring för budgetåret 1932/1933 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 40,200,000 kronor;

dels ock medgiva, att av nämnda förslagsanslag må gäldas kostnaden för statens bidrag till den jämlikt pensionsförsäkringslagen anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkringen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.
